

principală actoricească. Numai ca să-l înțelegi pe Lenin, în modalitatea lui proprie de a pune întrebări pentru care avea dinainte răspunsuri, sau felul de a folosi întrebările pentru a determina interlocutorului un unic răspuns, cel adevărat, cel necesar — a trebuit multă, multă strădanie și nici azi nu știu cât voi fi reușit să conving în acest spirit pe parteneri și publicul spectator. În această piesă a lui Pogodin, Lenin este pus în situația de a se întâlni cu reprezentanți ai tuturor claselor și păturilor sociale rusești din perioada N.E.P.-ului, câteodată prin intermediul unei singure fraze. Și nu numai caracterul diferit al acestor întâlniri trebuia găsit, ci și poziția — dacă vrei — leninistă față de aceste situații diferite, față de acești oameni cu optică atât de multicoloră. A marca scenic și convingător privirea lui Lenin peste veacuri, abordarea tuturor problemelor de pe poziția devenirii lor, a perspectivelor ce le conțin, este un lucru deosebit de dificil și de mare răspundere.

A gândi, așadar, că interpretării lui Lenin îi este suficientă punerea degetului mare la vestă, pasul repede, capul puțin aplecat, sau mâna dreaptă întinsă înainte, înseamnă a privi foarte naiv această muncă de creație atât de grea. Desigur că greșită poate fi și atitudinea de a socoti inabordabilă această sarcină artistică.

Filmele documentare din timpul vieții lui Lenin, filmele cu interpreți ai personalității lui, m-au ajutat într-o măsură pentru care datorez recunoștință, dar nimănui nu-i datorez mai mult pentru ce am dobândit decât scumpului oaspete și prieten drag, Boris Mihaïlovici Dmohovski, care ne-a fost nu un regizor, ci un adevărat profesor al unei arte impresionante. Neuitată va fi pentru întreg colectivul nostru această pagină de creație din istoria teatrului timișorean.

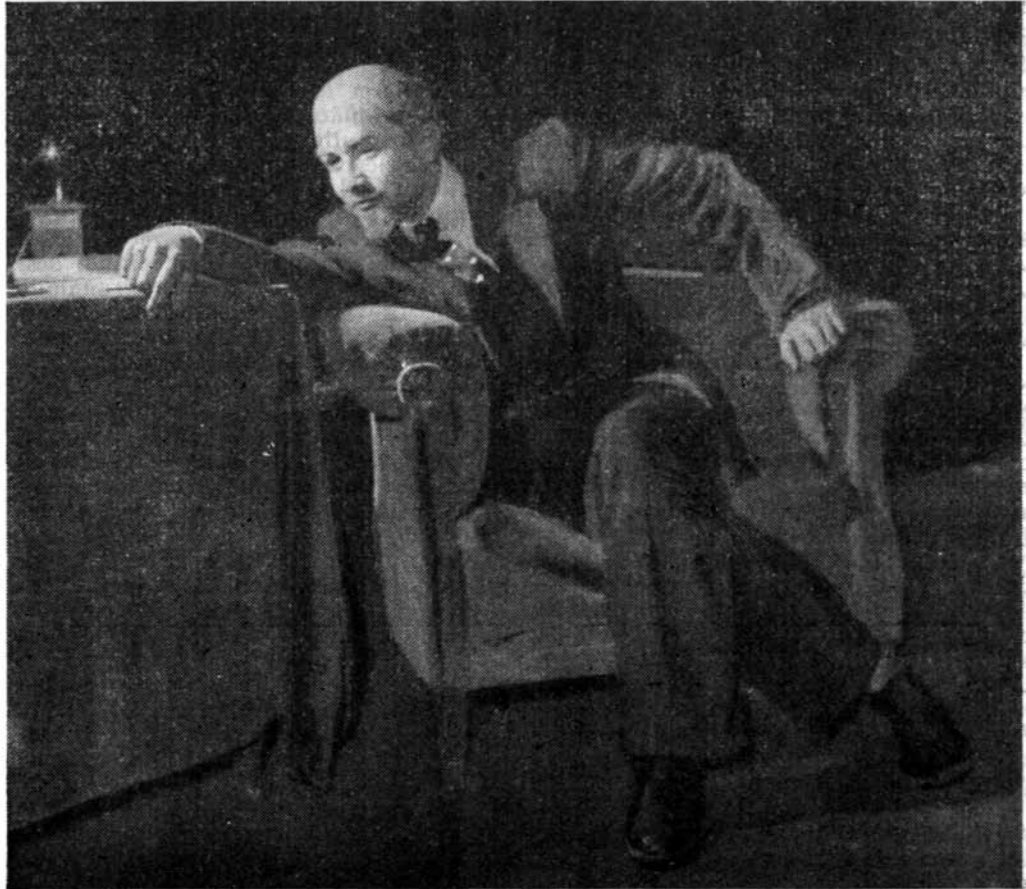
Aș fi foarte mîhnit să știu că împrejurările vieții nu-mi vor mai acorda puțința să mai lucrez vreodată cu maestrul Dmohovski. Scenele cu Lenin îl oboseau în timpul repetițiilor în mod deosebit, deoarece în ele depunea o concentrare nervoasă excepțională. Nu neglija nici cel mai mic amănunt. Iar regizorul nostru Ion Maximilian ne-a fost de un mare ajutor prin strălucita și perseverenta spontaneitate cu care traducea tot timpul indicațiile maestrului, în așa fel ca nici o greutate de limbă să nu ne stînjenească în pregătirile noastre. Este de datoria mea să adaug că talentatul nostru machier Nicolae Vass, printr-o muncă foarte stăruitoare, după zeci de probe, a reușit să mă apropie de aspectul fizic al lui Lenin, creînd o mască adecvată.

Consider, în sfîrșit, că mai ales la un asemenea rol, munca de creație trebuie să continue și după seara premierei...

Gh. Popovici-Poenaru

MARELE MEU ROL

La început mi s-a părut temerară ideea punerii în scenă a unei piese în care apărea pentru prima oară Lenin — în plină maturitate — pe o scenă românească, de către un colectiv format din proaspeți absolvenți ai Institutului de Teatru. Pe urmă, cînd rolul mi-a fost încredințat mie, am socotit că-mi va fi imposibil să-l realizez. Întruchiparea genialității și personalității unui asemenea om, constituie o problemă de viață în munca unui actor, necesitînd o deosebită maturitate artistică și o îndelungată experiență scenică. Toate acestea m-au determinat să fac demersuri, în primul rînd, pe lângă tinerii regizori ai piesei, apoi pe lângă foștii mei maeștri pentru a se renunța la această idee care — credeam eu — depășea cu mult limitele încumetării. Cu toate insistențele, entuziasmul și încrederea tinerilor regizori au învins: urma deci, să-l interpretez pe Lenin în piesa *Orologiul Kremlinului*. Continuam să fiu stăpînit de panică. Problemele ce se ridicau erau deosebit de complexe și rezolvarea lor era pentru mine, — în afara faptului că-mi solicita toate resursele artistice și puțină mea experiență de actor — de o imensă răspundere, deoarece urma să fiu primul actor român care-l întruchipa pe Lenin

Gh. Popovici-Poenaru în „Orologiul Kremlinului” de N. Pogodin
— Teatrul de Stat din Bacău

la maturitate, așa cum îl poartă fiecare dintre noi în minte, așa cum îl știm cu toții din fotografii. Treptat, ideea întrupării lui Lenin a început să mă pasioneze.

Piesa urma să constituie producția de fine de an a doi studenți din anul IV regie. Sub conducerea lor am început lucrul:

Am citit piesa și apoi am recitit-o. Când terminam, o luam iar de la început. Duceam discuții. Degeaba. La un moment dat, cu toate că intențiile și scopurile îmi deveniseră clare, personajul nu mi se contura deloc. Se născuse în imaginația mea un om care nu aducea nici pe departe cu ceea ce simțeam și știam din citite, din auzite și din văzute până atunci, că trebuie să fie Lenin. Încetul cu încetul, mi-am dat seama că nu situațiile și problemele piesei au importanță, ci descoperirea de către mine, în primul rînd, a *omului* Lenin.

Nu se punea o problemă obișnuită, de creare a unui rol bazată pe fantezie, — lucru, de altfel foarte elastic, — ci aceea a contopirii mijloacelor mele actoricești cu imaginea trăsăturilor interioare și exterioare pe care le poseda Lenin. Trebuia să mă educ în sensul redării modului de a mă înflăcăra, de a privi, de a asculta, de a mă supăra, de a fi înțelegător, de a mă bucura și de a da mina, de a sta, a merge, a mă așeza, a gesticula. Toate într-un anume fel și nu într-altul.

Am pornit deci la citirea și aprofundarea numeroaselor amintiri pe care ni le-au lăsat contemporanii săi. L-am cunoscut în felul acesta pe Lenin : acasă, frământat de anumite probleme ; în cabinetul său de lucru, stînd de vorbă cu diferiți oameni. L-am urmat în închisori și deportări. Am fost cu el la ședințele de partid ținute în ilegalitate. Am făcut cunoștință cu plăcerea lui de a cînta arii din opere și cu pasiunea lui pentru muzică. L-am văzut stînd de vorbă și jucîndu-se cu copiii, am fost cu el la vînătoare. Am aflat cărțile care-l pasionau. Într-un cuvînt, am făcut cunoștință cu tot ceea ce forma pe omul și pe conducătorul Lenin.

Insistînd cu lecturile, mi l-am apropiat din ce în ce mai mult și fiind preocupat în permanență de el, am început să intuiesc și chiar să-mi intre în reflex anumite reacții și acțiuni ale lui. Eram multumit, de multe ori, cînd, citind, descopeream date pe care eu le bănuiam dinainte. Astfel, încetul cu încetul, anumite laturi interioare începură să-mi devină familiare. În viața de toate zilele, căutam să-mi închipui cum ar fi reacționat, ce ar fi gîndit Lenin, în situații asemănătoare.

După ce am obținut o oarecare siguranță asupra datelor interioare, a început să mă preocupe rezolvarea plasticii personajului. Problema era dificilă. Cu toate că odată cu apropierea mea de el pe plan interior se creaseră și corespondențe exterioare, rolul nu era încă rezolvat. Trebuiau găsite atitudinile cele mai caracteristice, găsit motorul lor și însușite pînă-ntr-atît, încît pozițiile clasice să nu apară ca poze în sine, ci ca o necesitate organică a întregului desen, a mișcării și a stărilor sufletești corespunzătoare. În asta consta dificultatea noii sarcini care îmi revenea.

Am trecut în primul rînd la studierea fotografiilor și la vizionarea filmelor documentare cu însuși Lenin. Aidoma lecturilor am perseverat asupra studierii acestui nou material. Cu ajutorul imaginației și al datelor pe care mi le apropiasem, de acum, mă străduiam să privesc fotografiile în mișcare. Căutam să le stabilesc subtextul. Insistențele mele n-au rămas fără rezultat. Precum odinioară mă surprindeam reacționînd aidoma lui Lenin, acum mă surprindeam făcînd gesturi, luînd atitudini asemănătoare lui. Fără a-mi studia nici o clipă mișcările și pozițiile în fața oglinzii, am reușit prin propria discernere și cu ajutorul regizorilor și al marilor maeștri, care-mi supravegheau munca, să-mi fac și de data aceasta organică plastica eroului meu.

Abia după ce îmi însușisem atît unele date interioare, cît și unele exterioare ale lui Lenin, am trecut la studierea stampelor și la vizionarea filmelor cu marii lui interpreți. Încercam satisfacții mari, realizările mele în măsura în care existau, se vedeau de multe ori a fi valabile. Cu acest studiu ulterior mi-am îmbogățit compoziția. Am avut multe lucruri de completat, deși majoritatea noilor trăsături nu fuseseră cu totul ignorate, de mine, ci doar neaprofundate sau insuficient realizate.

Avînd personajul schițat, am început studierea situațiilor din piesă. De data aceasta, roadele nu s-au lăsat prea mult așteptate. Problemele îmi erau cît de cît la îndemînă.

Vizionarea spectacolului a dat verdictul : peste două zile, premieră.

Iată-mă în seara cînd, în fața spectatorilor, trebuia să apară pentru prima oară Lenin, așa cum îl cunoaștem cu toții. Emoția pe care o încercam era covîrșitoare. Știam că toți așteaptă să-l vadă pe cel despre care au auzit și cunosc atîtea. Intrînd în scenă, am simțit ca niciodată pînă atunci, fluidul magnetic pornit din privirile sutelor de spectatori. Ochii tuturor plini de emoție și curiozitate, erau ațintiți asupra personajului meu. Îi urmăreau fiecare vorbă, fiecare gest. Mi-am dat încăodată seama cu acest prilej de marea răspundere ce-mi revenea.

Sînt fericit că am posibilitatea de a duce figura lui Lenin în rîndurile miilor de oameni ai muncii care ne-au vizionat și ne vizionează spectacolul.

Mă voi strădui cu toată puterea mea de muncă, ca peste cîțiva ani, dacă voi avea prilejul să mai reiau acest mare rol, să-l prezint îmbogățit.

Doresc să aduc pe această cale modestul meu omagiu aceleia cărui noi îi datorăm viața noastră, fericirea noastră.